

PLAN ve BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

2/3519 esas numaralı 'Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne ilişkin muhalefet şerhimiz ektedir.

Gar0 PAYLAN

Diyarbakır Milletvekili

Necdet İPEKYÜZ

Batman Milletvekili

2-3519 SAYILI AMME ALACAKLARININ TAHSİL USULÜ HAKKINDA KANUN İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ MUHALEFET ŞERHİ

Genel Değerlendirme

Türkiye’de AKP’nin 2002’den beri devreye koyduğu ve giderek tahkim ettiği otoriter neoliberal birikim rejimi tıkanmış; bu tıkanıklıkta rantiyer dağıtım mekanizmaları daha fazla devreye girerek “yandaş ağları”nı tahkim etmiştir. Bir yandan iktidarın bu yönelimi diğer yandan neoliberal birikim rejiminin tıkanması, rant ve iktidarın sürdürülmesi için halka baskı yapılmasını ardı sıra getirmiştir. Dolayısıyla Türkiye’nin gençleri, işsizleri, esnafı, kadınları, yani yüzde 99’u hem küresel hem ulusal birikim rejimlerinin üst üste bindirdiği yükler hem de otoriter baskı mekanizmaları ile karşılaşmıştır.

Türkiye’nin AKP iktidarı ile adım adım derinleşen ekonomik krize siyasi krizlerin eklendiği bir momente vardığında, Covid-19 pandemisi tüm yerküreye yayılmıştır. Bu yayılım ile birlikte iktisadi etkinlikler durma noktasına gelmiş, sağlık ve ekonomi tüm dünya halklarının ortak gündemi haline gelmiştir. Öte yandan dünyadaki eşitsizlikler her zamankinden daha fazla görünür olmuş, temel hakların sunumunun özelleştirilmesinin yarattığı facia tablosunun boyaları dökülmeye başlamıştır.

2020 yılı Mart ayı ile Türkiye’de devreye konan pandemi önlemleri kapsamında, AKP iktidarı ne halkın sağlığını koruyabilmiş ne de halka ekonomik güvenceler verebilmiştir. Bir yönetememe durumuna eklenen “yandaş ağları” için krizi fırsata çevirme doymazlığı, 2021 yılı Nisan ayı itibarıyla bir felaket tablosunu; yapısal krizler silsilesini var etmiştir.

Böylesi bir dönemde, TBMM’ye gönderilen 2-3519 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, sorunlara çözüm bulmak bir tarafa; AKP iktidarının yönetememe durumuna ve sorunları çözüme kapasitesinin bulunmadığına dair bir MR niteliği taşımaktadır.

Öncelikle kanun teklifi, 22 milyonu aşan sayıda icra dosyası bulunmakta iken, icrada bulunan yurttaş ve esnafın bu sorununu çözmeye yönelik bir düzenleme getirmek yerine icra krizini derinleştirecek palyatif çözümler peşinde koşmaktadır. Yani her dört kişiden biri icralık iken kanun teklifi, icralık yurttaş ve esnaf sayısını azaltacak bir düzenleme yapmaktan uzaktır.

Öte yandan yıllardır halktan alınan vergilerden oluşan güvenceler günbegün erimektedir. İktidar, Merkez Bankasındaki 128 milyar doların nerede olduğuna, Merkez Bankası başkanının görevden alınması ile oluşan 6,1 milyar dolarlık haksız kazancı kimlerin yaptığına dair sorulara cevap veremez iken, 10 milyonu aşan işsize destek vermek yerine işsizlik fonunu sermaye sınıfının yükünün azaltılmasına harcamak istemektedir. Türkiye’de işsizlik tarihte görülmedik düzeylere ulaşmasına rağmen iktidarın sermayeyi, işsizlik fonu üzerinden, yasaları hiçe sayarak desteklemesi onun ne denli acz içinde olduğunu göstermektedir.

Bu kanun teklifinde bir başka acziyet örneği daha bulunmaktadır. Buna göre ücretsiz izin desteği aylık 47 TL’den 50 TL’ye çıkarılmaktadır. Ücretsiz izne ayrılmış bir emekçiye aylık görülen ek artış sadece 3 TL’dir. Bu emekçinin dört kişilik bir haneye gelir getirdiğini düşündüğümüzde aylık kişi başı artış sadece 75 Kuruş olmaktadır. İktidar ve mensuplarına ait her gün yeni bir haksız kazanç, israf, çoklu maaş örneği ortaya çıkarken emekçi ve hanesine layık görülen aylık 75 kuruşluk artış hem iktidar kibrinin hem insafsızlığın hem hukuksuzluğun hem de halktan kopukluğun işaretidir.

Türkiye’de felaket tablosunun en bariz mukayesesi şudur: Ücretsiz izne ayrılan birinin hanesine günlük 2,5 kuruş layık görülürken, tek adam için yapılan Sarayın günlük harcaması 10 milyon TL’dir. Yani halkın hanesine layık görüleninin yaklaşık 40 milyon kat fazlası Saraya layık görülmektedir.

Kuşkusuz ki, tarihte bu işaretleri vermiş her iktidar için sonun yakın olduğu sayısız defa deneyimlenmiştir.

AKP ülkenin yönetilemediği, lüks-israf-vurgun düzeni olduğu bir dönemde iktidara gelmiş; iktidarlaşmış, karunlaşmış, devletleşmiştir. Bu yüzden de en yakın zamanda Türkiye halkları, hikayesi kalmamış, dar çıkar gruplarının, oligarşik kamu mensuplarının iktidarı olan AKP’den kurtulacaktır.

Torba Yasa Yöntemi Yasama Etiğini Ayaklar Altına Alıyor

2/3519 Sayılı yasa teklifi, 9 farklı yasada değişiklik öngören bir torba yasadır. Birbiriyle alakasız farklı kanunlarda düzenlemeler getiren torba yasalar, her zaman ifade ettiğimiz gibi “yasama kurnazlığı”nın bir ifadesidir. Çünkü torba yasalar pek çok alanda düzenlemeler içerdiğinden tartışmalı düzenlemelerle, daha az itiraz edilebilecek düzenlemeleri aynı anda içerebiliyor. Dolayısıyla torba yasa tekniği, Roma Hukuku’ndan bu

yana gelen evrensel hukuk ilkelerinin de ihlalidir. Çünkü hiç kimse farklı alanlara ilişkin düzenlemeler içeren bir metne, tek bir görüş sunmaya zorlanamaz. Oysa torba yasalar tam da bunu yapmaktadır. Öte yandan torba yasalar, yasama kalitesini de düşürmektedir. Çünkü torba yasalar, müzakereci yasa yapım süreçlerine imkan vermeyen bir mahiyettedir.

Örneğin 2/3519 Sayılı bu torba yasada da Plan ve Bütçe Komisyonu'nun uzmanlık alanına girmeyen düzenlemeler yer almaktadır. Teklifin 9. ve 10. maddeleri esasen Adalet Komisyonu'nun uzmanlık alanına girmektedir. Tutuklu ve hükümlülerin iletişim hakkına ilişkin düzenlemeler getiren maddelerin bu yasa teklifinde yer almaması gerekir. Ancak tabiri caizse “madem torba yasa getiriliyor, bu düzenlemeler de arada kaynasın” mantığıyla Plan ve Bütçe Komisyonu uzmanı olmadığı bir alanda düzenleme yapmaya zorlanmaktadır. Dolayısıyla tekrar vurgulamak gerekir ki torba kanun yönteminde ısrar etmek, yasama etiğini ayaklar altına almaktır.

AKP-MHP Koalisyonu Toplumsal Hayattan Kopmuş Durumda

Yasama etiğini ayaklar altına alarak getirilen bu torba yasa, ülke gündemiyle ve halkın sorunlarıyla ilgisi olmayan bir torba yasadır. Pandemide 3. dalga sert bir biçimde yaşanırken, getirilen bu torba yasa, AKP-MHP koalisyonunun toplumsal gerçeklikten nasıl koptuğunu net bir biçimde göstermektedir. Açıktır ki AKP-MHP Koalisyonu, “toplumsal derealizasyon” süreci yaşamakta, toplumsal hayatın gerçekleri ile bağının olmadığını göstermektedir. Saraylardan siyaset ve torba yasa dizayn edenler, yurttaşların gerçek gündeminden bihaberler. Toplumsal gerçeklerden kopmuş durumdadır. Oysa toplum, geçim derdiyle uğraşmaktadır. İşsizlik almış başını gitmiştir. İğneden ipliğe her şeye neredeyse her gün zam yapılmaktadır. Esnaf gününü siftohsız kapatmaktadır. Her geçen gün pek çok işletme kapısına kilit vurmaktadır. Yoksulluk ve sefalet her yanı sarmış durumdadır. Ancak bu torba yasa, sanki hiç bunlar yokmuş gibi başka bir telden çalmaktadır. Toplumun acil sorunları çözüm beklerken AKP-MHP Koalisyonu, toplumun hiçbir sorununa temas dahi etmeyen bir torba yasayı Plan ve Bütçe Komisyonu'nun gündemine getirebilmiştir.

Torbadan Emekçilere 3 Lira Çıktı!

Türkiye tarihinin en büyük iş ve istihdam kaybı yaşanırken AKP-MHP Koalisyonu bambaşka bir gündemle torba yasa hazırlıyor. Emekçiler, kısa çalışma ödeneğinin uzatılmasını, asgari ücretten vergi kesilmemesini, Kod 29 uygulamasının suiistimal edilmesinin önüne geçilmesi gibi acil sorunlarına çözüm beklerken 2/3519 sayılı yasa teklifi bu taleplerin yanından dahi geçmiyor. Hatta, yurttaşların ekonomik sorunlarıyla ilgisi olmayan bu torba yasa, emeğiyle geçinen milyonlarca insanla adeta dalga geçiyor. Bu torba yasadaki emekçilerin payına 3 lira düşmüştür. Pandemi döneminde uygulanmaya başlanan “nakdi ücret desteği” 47 liradan 50 liraya çıkarılıyor! Bilindiği üzere, 4447 Sayılı Kanun’un geçici 24. maddesi kapsamındaki kişilere ücretsiz izne çıkarıldıkları veya işsiz kaldıkları dönem için İşsizlik Sigortası Fonu’ndan ve İŞKUR tarafından günlük 47 lira ödeme yapılıyordu. Ücretsiz izne çıkarılan işçilere yapılan bu ödeme, 3 TL artışla 50 TL’ye çıkarılmak isteniyor. Buna göre ücretsiz izne çıkarılan kişilere aylık bin 500 TL verilecek. Oysa Türk-İş’in araştırmasına göre dört kişilik bir ailenin 2021 yılının şubat ayı için açlık sınırı 2 bin 719 lira. Dolayısıyla bu torba yasa teklifiyle AKP-MHP Koalisyonu, ücretsiz izindeki işçiyi adeta açlığa terk etmektedir.

İşsizlik Sigortası Fonu Sermayenin İşgalinde

Ücretsiz izne çıkarılan işçilere günlük 50 lirayı reva gören bu torba yasa teklifi, sermayenin İşsizlik Sigortası Fonu’ndaki işgalini güçlendirerek devam ettirmek istemektedir. Teklifte yer alan düzenlemeye göre, yiyecek ve içecek sektöründe çalışanların Nisan ve Mayıs aylarındaki işveren sigorta primleri İşsizlik Sigortası Fonu’ndan karşılanacaktır. İşsizlik Sigortası Fonu, yapılan yasal değişikliklerle, isminin aksine bir biçimde suiistimal edilerek hükümet tarafından uzunca bir süredir kullanılıyor. AKP-MHP Koalisyonu, İşsizlik Sigortası Fonu’nu sermayenin talanına açmış durumda. Artık karları düşen sermayeye fondan doğrudan kar transferi yapılması dahi kimseyi şaşırtmayacaktır. Hazine’den karşılanması gereken pek çok gider İşsizlik Fonu’ndan karşılanmaktadır. Öyle ki İşsizlik Sigortası Fonu’nun büyüklüğü Mart 2021 itibariyle beş yıl sonra ilk kez 100 milyar liranın altına inerek yaklaşık 93 milyar lira olmuştur. Yapılan hesaplamalara göre 20 yılda biriken fon varlığının neredeyse üçte biri, son bir yılda tüketilmiştir. DİSK’in yaptığı açıklamaya göre son dört yılda yani 2017-2021 yılları arasında fondan işverenlere yapılan destek 51 milyar liradır! İşsizlik Sigortası Fonu emeğiyle geçinen işçilerindir. Fon sadece işçiler ve işsizler için kullanılabilirdir. İşsizlik Sigortası Fonu’ndaki sermaye işgaline derhal son verilmelidir.

Radikal ve Kapsamlı Bir Vergi Reformu Şarttır

Ekonomiye sermayenin gözüyle bakan AKP-MHP Koalisyonu, yalnızca İşsizlik Fonu'nun kullanılmasında değil, vergilendirmede de emekçilerin aleyhine bir sistemi savunmaktadır. Ülkede en çok vergiyi emeğiyle geçinen yurttaşlar ödemektedir. Bu torba yasa teklifinde kurumlar vergisi oranının iki yıl için yeniden düzenlenmesine ilişkin hükümler vardır. Şayet vergilendirme politikalarından düzenlemeler yapılacaksa, ülkede vergi adaletinin sağlanması için tüm vergi sistemi baştan ele alınmalıdır. “Çok kazananın çok, az kazananın az” vergi ilkeleri başta olmak üzere radikal bir vergi reformu yapılmalıdır. Asgari ücretten ne gelir vergisi ne de damga vergisi alınmamalıdır. Toplam vergi gelirleri içerisinde oldukça yüksek bir paya sahip olan dolaylı vergilerin payı, vergi adaletinin sağlanması için düşürülmelidir. Ülkede gerçekten vergi adaleti sağlanmalıdır. Bunun için de, bu torba yasadaki gibi kurumlar vergisi oranının birkaç puanlık değiştirilmesi gibi hiçbir derde deva olmayan düzenlemelere değil, ülkedeki tüm vergi sisteminin yapısal olarak radikal ve kapsamlı bir biçimde yeniden düzenlenmesine ihtiyaç vardır.

Baskı Politikalarında Yeni Pencere Cezaevlerinde Hayata Geçiriliyor:Tutuklu ve Hükümlülerin İletişimlerini İzlenecek!

Son olarak bu torba yasa niçin yer aldığına akıl sır ermeyen bir düzenlemeden de söz etmek gerekir. Yasa teklifinde yer alan düzenlemeye göre, mahpuslar artık e-posta yoluyla haberleşecek, mektup ve görüşmeleri de kayıt altına alınacak. E-postalar eğer herhangi bir soruşturma ve kovuşturmaya konu edilmemişse en geç 1 yıl sonra silinecek. Yine, Kapalı Ceza İnfaz Kurumları'ndaki hükümlülerin ziyaretçileriyle (eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile vasisi veya kayyumu) yaptığı görüşmeler, dinlenebilecek ve kaydedilebilecek. Kayıtlar, eğer herhangi bir soruşturma ve kovuşturmaya konu edilmemişse yine en geç 1 yıl sonra silinecek. Açıktır ki AKP-MHP Koalisyonu ülkenin tümünde kurduğu *BigBrother* sistemini, bu kez tutuklu ve hükümlülerin haberleşme haklarını da içine alacak şekilde genişletmek istemektedir. Bu denetim arzusu, temel insan haklarına tamamen aykırıdır. Mahpusların iletişim ve haberleşme haklarının önündeki engellerin kaldırılması gerekirken denetime ve izlemeye alınmasını içeren bir düzenlemeye gitmek asla kabul edilemez.

HDP olarak işbu kanun teklifi kapsamında, komisyon aşamasında çeşitli önerilerle hem yasama tekniği ve dolayısıyla kanunun meşruluk derecesini düzeltmek hem de halkın sorunlarının teklif kapsamında olabildiğince çözümü için çeşitli değişiklikler sunduk. Bu önergelerle:

- 50 TL'lik ücretsiz izin desteğinin 100 TL'ye çıkarılmasını talep ettik. Böylece işçilerin pandemiden en az şekilde etkilenmesi için muhalefet ettik.
- Çiftçilerin borçlarının 50.000 TL'ye kadar olan kısmının silinmesi gerektiğine dair önerge sunduk.
- Cezaevlerine ilişkin iki maddede gerçekleştirilmek istenen düzenlemelerin tekliften çıkarılarak Adalet Komisyonunda görüşülmesini önerdik.

Fakat tüm bu önergelerimiz AKP-MHP işbirliği ile ret edildi. Böylece emekçi karşıtı baskıcı politikalarda iktidar ısrarı bir kez daha ortaya çıktı.

Madde Değerlendirmeleri

Madde 1-5

Kamu otoritesinin kamu alacağını zamanında tahsil edememesi sebebiyle vatandaşların mallarını icra yoluyla satışa çıkararak alacağını tahsil etmesi yöntemi demokratik ülkelerde karşılaşılan bir durum olmamakla birlikte Türkiye'de maalesef ki çok yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.

Bu düzenlemeye ilişkin temel sorunlardan bir tanesi, ekonominin yapısal sorunlarını çözmek yerine, tarihin en yüksek icra dosyası sayısına ulaşıldığı bugünlerde, kamunun icra daireleri aracılığıyla vatandaşların banka hesaplarına, evlerine, arabalarına, mallarına ve haczedilebilir her türlü varlığına el koymaya, haczetmeye yönelik yeni bir düzenleme getirmesidir. Sorunu ortaya çıkaran sebepleri irdelenmeden ve bunlara dair yeni çözüm yolları ortaya koymadan yapılan bu tarz palyatif düzenlemeler, sorunları çözemeyeceği gibi aksine sorunların büyümesine katkı sunacaktır.

Pandemi döneminde yaşanan ağır işsizliğin gölgesinde kamunun vatandaşların malına haciz yoluyla el koyması sosyal devletin görev ve sorumlulukları açısından da kabul edilebilir değildir. Bunun için kamu ile vatandaş arasındaki borç-alacak ilişkisini/sorununu icra aşamasına götürmeden çözecek yapısal reformlar yapmak gerekmektedir. Çünkü pandemidöneminde devlet, sosyal devletin gereği olarak, en temel ihtiyaçlarını dahi karşılamakta zorlanan vatandaşlara doğrudan gelir desteği sağlamak yerine vatandaşları

borçlanmaya yönlendirmiş, işyerlerinin kapanması sonrasında daha da artan işsizlikle birlikte vatandaşlar temel ihtiyaçlarını karşılamak için bile kredi kullanmak zorunda kalmışlardır.

Bütün bu süreçlerinin sonucunda ise, borçlarını ödeyemez duruma gelen vatandaşlar, yeni icra dosyalarıyla muhatap olmak zorunda kalmışlardır. Bu gibi sebeplerle bütün kamu alacaklarının özgün koşullar dikkate alınmadan haciz kapsamına alınması, sorunu çözmek yerine kamu alacağının/haczin şekil şartlarına yönelik düzenlemeler yapmak makul değildir. Toplumun önemli bir kısmını ilgilendiren, 22 milyonun üzerinde icra dosyasının olduğu günümüzde, bu tarz düzenlemelerin torba yasayla düzenlenmesinden çok yapısal bir reformla meseleyi sosyal, ekonomik ve siyasal boyutuyla ele alan bir şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

Ayrıca bunların dışında düzenleme hem vatandaşın satışa konu olan malın hak ettiği değeri bulabilmesi için hem kamunun faydasını hem de vatandaşın yani borçlunun, yani zor duruma düşen vatandaşın, hakkını dikkate almak gerekmektedir. Bunların yanı sıra maddede yer alan '*Muhafazası tehlikeli ve masraflı mal*' ne olduğuna dair sınırların da belirlenmesi gerekmektedir, zira bu konuda maddede netlik bulunmamaktadır. Ayrıca bir malın satışının gerçekleşmesinin iki sonucu vardır; bunlardan birincisi, kamunun alacağını tahsil etmesi yani hacze konu gayrimenkulün veya haczedilen malın satışında parayı, alacağını, alabilecek düzeyde satış rakamına ulaşması; ikincisi, borçlunun satılan malından borcunu karşılayabilmesidir. Bu ikisi arasındaki dengenin sağlanması gerekmektedir. Söz konusu işlem sonrasında kamu alacağını almış, en azından borçlu da satışa konu olan malının satışı sonrası borcunu ödemiş olma hakkına sahip olmalıdır. Bunun için söz konusu malın değerinin piyasa değerine göre belirlenmesi ve vatandaşın bir zarara uğramaması için gerekli önlemler alınmalıdır. Bu durumda da 'malın kıymet takdirinin' kimin tarafından belirlendiği önem taşımaktadır. Ancak düzenlemede ilgili idarenin, alacaklı amme idaresinin, satış komisyonu oluşturmasına karar vermektedir. Kıymet takdirini yapacak komisyonun alacaklı amme idaresince belirlenmesi vatandaşlar açısından sorunlar doğuracağı gibi mağduriyetlere de sebep olabilecektir. Bu sebeple hem insanların hacze düşmesine sebep olan koşullar ortadan kaldırmayan hem de hacze konu malın değerinin yalnızca amme idaresinin belirlediği bir komisyon tarafından belirlenmesine olanak sağlayan bu madde sorunları ortadan kaldırabilecek yeterli düzenlemeleri içermemektedir.

Madde 6-7

6. maddede yapılan değişiklik ile yiyecek ve içecek hizmeti sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde alışanların Nisan ve Mayıs aylarına ilişkin sosyal güvenlik primlerinin İşsizlik Fonu'ndan karşılanması ve yine bu sektörde çalışıp Nisan ve Mayıs aylarında aylıksız izne ayrılanlara günlük 50 TL (aylık 1500 TL) deme yapılması amaçlanmaktadır. Ayrıca hali hazırda nakdi ücret desteği alan kişiler için de destek tutarı 50 TL'ye çıkarılmaktadır.

7. madde ile, yiyecek ve içecek hizmeti sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde 2021 yılı en az Mart itibariyle Nisan ve Mayıs aylarında fiilen çalıştırılanların istihdamının desteklenmesi düzenlenmeye çalışılmaktadır. Bu kapsamda, 2021 yılı Nisan ve Mayıs ayları için prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigortalı ve işveren hissesi primlerinin tamamının, bu işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumu'na ödeyecekleri tüm primlerden mahsup edilmek suretiyle İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanması amaçlanmaktadır.

Teklifteki 7. madde, 6. madde ile ilişkilidir. Maddeye göre yiyecek, içecek sektöründeki işyerlerine istihdamın desteklenmesi amacıyla Nisan ve Mayıs ayları için prim desteği verilecektir. Bu işyerlerinin sigortalı ve işveren hissesi primlerinin tamamı, işverenlerin SGK'ya ödeyecekleri tüm primlerinden mahsup edilmek suretiyle İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanacaktır. Bu neri ile, İşsizlik Sigortası Fonu çalışmaya devam ettikleri halde kısa zamanlı çalışma deneği adı altında işverenlerin yararına olacak şekilde kullanıldıktan sonra şimdi yine işçilerin fonu işverenlerin ödemesi gereken prim ve vergilere kullanılacaktır. İşverenler ve kk esnaf için bir ekonomik destek planı sunulmadığından, gerekli kaynak btceden yaratılmadığından, İşsizlik Fonu yine işçiler için değil işverenler için kullanılacaktır. Bütün bunlar olurken işçiler işsizlik maaşı alamayacak, kısa zamanlı çalışma ödeneğinden faydalanamayacak, zorunlu ücretsiz izine çıkartılıp açlık sınırının yarısına denk gelecek bir miktar demeyeyle hayatta kalmaya zorlanacak.

Yiyecek içecek hizmeti sektörü çalışanları pandemiden en büyük yara alan kesimlerdenidir. Sektör emekçileri ve esnafı 15 Mart 2020 genelgesi itibariyle aylarca çalışmamıştır. Kafe-lokanta-bar esnafı değil çalışanlarının maaşlarını ve kiralarını ödemek, vergi borçlarını ve stopaj giderlerini bile ödeyemeyecek durumdadır. Bu durum sayısız insanın işsiz veya gelirsiz kalması ve borçlanarak yoksullaşması demektir. Kısa zamanlı çalışma ödeneğinin de herhangi bir alternatif sosyal/ekonomik destek paketi sunulmadan kaldırılmasıyla birlikte kafe-lokanta-bar esnafı, çalışanları, tedarikçileri ve bu kişilerin aileleri gelirsizliğe, çaresizliğe ve açlığa itilmektedir. İşverenler iş yerlerini aamayacakları ve Kısa zamanlı çalışma deneği'den de faydalanamayacakları için çalışanlarının birçoğunu sözde "işten çıkarmayıp" cretsiz izine çıkaracaktır. Ücretsiz izine ayrılan çalışanların, hak etmiş

olsalar dahi, işten çıkarılmadıkları için alabilecekleri bir işsizlik maaşı yoktur. Üstelik, kayıt dışı istihdamın oldukça yaygın olduğu bu sektörde kayıt dışı çalışan emekçilerin artık 13 ayı aşan pandemi sürecinde faydalanabilecekleri bir destek paketi hiç olmamıştır.

Ücretsiz izne çıkarılan işçilere nakdi ücret desteği olarak pandeminin ilk zamanlarında günlük 39 TL ödenirken bu ücret sonradan 47 TL'ye çıkartılmıştı. Bu teklif ile bu miktar 3 TL artışla 50 TL'ye çıkarılması önerilmektedir. Buna göre ücretsiz izne çıkarılan kişilere aylık 1500 TL verilecektir. 1500 TL açıklanan son rakamlara göre açlık sınırın nerdeyse yarısı kadar bir miktardır. Üstelik bunun için bu işçilerin “nakdi ücret desteğinden yararlanmıyor olmaları” şartı aranacaktır. Açıktır ki zorla ücretsiz izne çıkartılan emekçiler açlıkla sınanacaktır.

Türkiye’de süren derin ekonomik kriz, pandeminin başlamasıyla katmerlenmiştir. Türkiye’deki yüksek enflasyon ve temel tüketim mallarındaki artış hesaba katıldığında, Ücretsiz İzin Ödeneği miktarını, “günlük 50 TL” olarak belirlemenin kabul edilir yanı olmadığı açıktır. Mevcut teklifte yer alan 50 TL, ücretsiz izin ödeneği ile geçinmek durumunda kalan bir ailenin karnını doyurmasına bile yetmeyecek kadar azdır. Bu nedenle, ücretsiz izne çıkarılan çalışanların, pandemide temel ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri adına Ücretsiz İzin Ödeneği, günlük 100 TL'ye çıkarılmalıdır.

İşsizlik Sigortası Fonu’ndan salgın döneminde 2020 yılı içinde; ücretsiz izne çıkarılan 2,3 milyon işçiye toplam olarak 6,5 milyar TL nakdi ücret desteği patronlara ise bu miktarın 3 katı tutarında, 18 milyar TL destek ve teşvik ödemesi adı altında kaynak aktarılmıştır. 3 milyon 582 bin 455 işçi kısa çalışma ödeneği ve 2 milyon 216 bin 622 işçi nakdi ücret desteği olmak üzere toplam 5 milyon 799 bin 77 işçiye ulaşmıştır. İşsizlik Sigortası Fonu’nda halen kaynak bulunmaktadır. Fon’un mevcut kaynakları ile en az bir yıl daha kısa zamanlı çalışma ödeneği uygulamasına devam edilmesi mümkündür. Dahası işveren teşviklerine son verilip bu kaynaklar işçiler için kullanılacak olursa Fon kaynakları büyük ölçüde korunarak kısa çalışma ödemelerine devam edebilir.

İşsizlik Sigortası Fonu’ndan patronlara ödeme yapılması acilen durdurulmalı, küçük ölçekli işletmelere destek ve teşvik ödemelerinin devam ettirilmesi için bütçeden yeni bir ödenek çıkartılmalıdır. İşsizlik Sigortası Fonu’nun kaynakları işçiler için kullanılmalı, kısa zamanlı çalışma ödeneği devam edilmeli, aylıksız izne ayrılanlara günlük 100 TL (aylık 3000 TL) ödeme yapılmalıdır.

Madde 8

Maddeyle, 4760 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı liste kapsamındaki malların komisyoncular vasıtasıyla veya konsinyasyon suretiyle satışında imalatçı tarafından bu malların komisyoncuya veya konsinye işletmelere verildiği anda vergilendirilmesi amaçlanmaktadır. Pandemi sürecinde bütün dünya ülkeleri artan gelir ve servet eşitsizliğine dair vergi yükünü hafifletirken AKP iktidarı yapısal vergi politikası değişikliği yerine makyajlara başvurmakta, halkın cebindeki sifra göz dikmektedir.

Madde 9-10

Teklifin 9. maddesinde, ceza infaz kurumlarında hükümlülerin taleplerine göre elektronik yöntemlerle de mektup alıp gönderebilmeleri ve elektronik mektupların kayıt altına alınıp, 1 yıl boyunca saklanabilmesi düzenlenmektedir. Ceza infaz kurumlarındaki hükümlüler tarafından gönderilen veya hükümlüye gelen mektup, faks ve telgrafların elektronik olarak kayıtlı tutulması ve saklanması, kişi mahremiyetinin alenen ihlalidir. Bu düzenlemenin, ceza infaz kurumlarındaki yetkililer veyahut görevliler tarafından keyfiyete dönük, kötü niyetli bir uygulamaya dönüşmesinin nasıl engelleneceği konusu tüm ısrarlı sorularımıza rağmen cevapsız bırakılmaktadır.

Teklifin 10. maddesiyle ise kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin aileleriyle, akraba ve yakınlarıyla yaptıkları tüm görüşmelerin, kurum yönetimi tarafından dinlenebilmesi, kaydedilebilmesi ve 1 yıl boyunca saklanabilmesi düzenlenmektedir. Evrensel olarak kabul edilen aile ve özel hayatın gizliliği ilkelerinin ihlali anlamına gelen bu düzenlemeler, hükümlünün ve hükümlü yakınlarının kişisel ve sosyal haklarının da ihlali anlamına gelecek, çoklu hak ihlallerine alenen kapı aralayacaktır.

Hükümlünün aile ve yakınlarıyla görüşmesinin kamera ile izlenmesi ve kaydedilmesi, fiiliyatta aile hayatının ve sosyal hayatın kontrol altında tutularak engellenmesi anlamına gelecektir. Bu durum, halihazırda ailesiyle zorluklarla görüşen hükümlülerin, kamera kaydı baskısıyla kendilerini zorunlu bir fiili izolasyona tabii tutmalarına dönüşecektir. Görüşlerin izlenebilmesi ve kayıt altına alınması, aynı zamanda ceza infaz kurumunda vuku bulabilecek hak ihlallerinin tespit ve cezalandırılmasının da önüne geçebilecek bir uygulamadır. Zira kapalı ceza infaz kurumlarında hak ihlaline maruz kalan hükümlüler, yaşadıkları ihlal durumunu ve çeşitli sorunlarını, kayıt altına alındığını bile bile ziyarete gelen yakınlarına anlatamayacak, kamerayla kaydediliyor olma baskısı altında aile ve yakınlarıyla sorunlarını

paylaşamayacaktır. Bunun, aynı zamanda ayrımcılık, fişleme ve hak ihlallerine dönük cezasızlık olgularının hukuksal bir zeminde hayata geçirilmesi anlamına gelebileceği de açıkça ortadadır.

AKP iktidarıyla birlikte, yasama usulünün karakteristiğine dönüştürülen torba yasalarla milyonlarca yurttaşımızı ilgilendiren ve önemli sonuçlar yaratacak konular; ilgili komisyonların görüşüne dahi sunulmadan alelacele Plan Bütçe Komisyonu'na sunulmakta, derinlemesine tartışılmadan ve etki analizleri olmaksızın, kanunlaşması için Genel Kurul'a sevk edilmektedir. Ceza infaz kurumlarında bulunan yüzbinlerce hükümlüyü ve ailelerini ilgilendiren konuların bir torba yasa içine konulup, alelacele görüşülüp, oldu bittiye getirilmek istenmesi tam da bu torba yasa mantığının mahsulüdür.

Öncelikle; ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin haberleşme ve görüşme usullerini ilgilendiren bu düzenlemelerin; çeşitli sivil toplum kuruluşlarından temsilcilerin katılımı sağlanarak ve görüşleri alınarak, ilgili ihtisas komisyonlarında ve esas olarak Adalet Komisyonu'nda görüşülmesi gerekirdi. Torba yasada yer alan söz konusu her iki madde de hükümlünün haberleşme, özel hayatın gizliliği gibi haklarını yok sayan, kişi hakları ve sosyal haklarına büyük zarar verecek olan; hükümlüyü, sürekli izlendiği hissiyle pasifleştirecek ve özne olmaktan çıkaracak nitelikte düzenlemelerdir. Anlaşılan o ki istibdat rejimi, bu düzenleme aracılığıyla, cezaevindeki mahpusların mahremiyetlerine ve aileleriyle ilişkilerine de müdahalede bulunmak niyetindedir.

Yapılması gereken; pandemiyle birlikte kaldırılan açık görüşlerin bir an evvel gerekli tedbirlerin alınması suretiyle yeniden başlatılması, telefon görüşmelerinde yaşanan sıkıntıların giderilmesi, hak ihlallerinin önüne geçmek adına cezaevlerinin daha sıkı denetlenmesi ve başta çıplak arama, kelepçeli muayene, sağlığa erişim hakkı, haberleşme hakkı, mahpuslar hakkında yapılan haksız soruşturmalar, haksız yere verilen disiplin cezaları başta olmak üzere her türlü hak ihlaliyle daha etkili mücadele edilmesidir. Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin haberleşme haklarını gerçek anlamda iyileştirecek olanın; yoğun biçimde başvuru konusu edilen, mahpusların ailelerine yakın ceza infaz kurumlarına nakil işlemlerinin gerçekleştirilmesi, bu sayede hükümlü ve ailelerinin mevcut halden daha fazla birbirini görme şansının yaratılması ve haberleşme hakkının sağlanması olduğunu hatırlatıyoruz. Bunun sağlanması durumunda, ceza infaz kurumunda tutulan kişinin toplumdan tamamıyla izole edilmesinin önüne geçilmiş olacağının altını çiziyoruz.

Komisyon görüşmelerinde, söz konusu iki maddenin teklif metninden çıkarılması adına verdiğimiz önergeler AKP-MHP milletvekillerinin oylarıyla reddedilerek, kabul edilmemiştir. HDP olarak, bu baskı rejimi düzenlemelerine karşı olduğumuzu, ceza infaz kurumlarında tutulan hükümlülerin haklarının gasp edilmesine, mahremiyetlerinin yok sayılmasına karşı mücadelemizin süreceğini bir kez daha ifade ediyoruz.

Madde 11-12

Madde 11 ile; Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nda değişiklik yapılarak, iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık hallerinde ödenecek olan geçici iş göremezlik ödeneğinin hesaplanmasında dikkate alınan 3 aylık dönemin, 12 aya çıkarılması düzenlenmektedir. Düzenlemeye göre; iş göremezliğin başladığı tarihten önceki son 1 yıl içerisinde 180 günden az, kısa vadeli sigorta primi bildirilmiş olanlara, hastalık ve analık halinde ödeneğe esas tutulacak günlük kazanç, iş göremezliğin başladığı tarihteki günlük prime esas kazanç alt sınırının 2 katını geçemeyecektir.

Teklifin 12. maddesinde ise prim teşviki, destek ve indirimlerinden yararlanılabileceği halde yararlanılmayan dönemler için geriye yönelik prim teşviki, destek ve indirimlerden yararlanılamayacağı düzenlenmektedir.

Bilindiği üzere işçilerin özlük haklarını tahrip eden bir usulsüzlük olarak, işveren tarafından yapılan sahte beyanlarla işçilerin maaşının 'düşük gösterilmesi' son derece yaygın bir sorundur. İşverenlerin kamuya dönük suistimalini ortadan kaldırmak adına, işçinin geçici iş göremezlik ödeneğini olduğundan daha da düşük hale getirecek bir düzenlemeyi hayata geçirmek, en basit haliyle işverene değil, işçiye yaptırımda bulunmak anlamına gelecektir. Bu düzenleme ile "rapor ücreti" olarak da bilinen geçici iş göremezlik ödeneğinin hesaplanmasında nazara alınan sürenin 3 aydan 12 aya çıkarılması, işçileri mağdur etmekten, iş göremezlik durumunda hak ettikleri alacaklarının miktarını düşürmekten başka bir sonuç yaratmayacaktır.

Bu düzenlemenin bu haliyle kabul edilebilir olmadığı açıktır. Yapılması gereken; işverenin sahte beyanda bulunarak usulsüzlük yapmasının önüne geçecek sorunu kaynağında çözen kapsamlı reformları ve yasal altyapıyı hayata geçirmek ve işçilerin geçici iş göremezlik ödeneği aldıkları zor günlerinde hak ettikleri ücretin azalmasının önüne geçecek hakkaniyetli

düzenlemeler yapmaktır. Bu anlamda bu teklifte sunulan “12 aylık dönem” koşulunun işçinin ödeneğinde haksız bir azalmaya neden olacağı için kabul edilmesi mümkün değildir.

Teklifin 12. maddesinde düzenlenen geriye dönük kazanılmış haklardan faydalanmamanın hakkı ortadan kaldırması da haksızlıkla malul bir düzenleme olacaktır. Kazanılmış haktan faydalanma süresinin uzun tutulmasıyla bu anlamda yaşanabilecek mağduriyetlerin önüne geçilmiş olacaktır.

HDP olarak, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun uygulama ve denetim eksikliklerinden doğan çeşitli usulsüzlüklerin engellenmesi adı altında, işçinin ücret hakkı bakımından hak kaybına uğratarak dezavantajlı duruma getirilmesini ve kazanılmış hakkın süre kıstası konularak ortadan kaldırılmasını kabul etmiyoruz. Bu bakımdan etki analizi sunulmadan, işçinin yaşayacağı hak kaybı görmezden gelinerek sunulan bu maddelerin yasa teklifinden çıkarılması gerektiğini ifade ediyoruz.

HDP olarak, çalışanların tüm haklarını savunmaya ve adaletsizliklere karşı mücadele etmeye devam edeceğiz. Yapılması gerekenin ileriye götürecek reformlar olduğunu, işçinin bilhassa günümüz koşullarında hem özlük hem de çalışma hakları bakımından kırılgan bir durumda olduğunu hatırlatıyor ve bu açıdan her daim korunması gerekliliğini bir kez daha tekrarlıyoruz.

Madde 13

13. madde ile yüzde 20 olan kurumlar vergisi oranının, 2021 için yüzde 25 ve 2022 yılı için %23 olarak uygulanması yani, vergisi oranının 2021 için 5 puan, 2022 için 3 puan arttırılması hedeflenmektedir. Kurumlar vergisi 2017'de yapılan yasa değişikliği ile 2018-2020 yılları için %20'den %22'ye çıkarılmıştı. Bu bağlamda; birinci geçici vergi dönemi tamamlanmış olan 2021 yılı için kanunun Anayasaya aykırı bir biçimde geçmişe yönelik düzenlenmesi öngörülmektedir.

Kurumlar vergisinde gelir vergisinde olduğu gibi tek aşamada nihai bir vergilendirme yöntemi seçilmemiş, bunun yerine iki aşamalı bir sistem benimsenmiştir. Bu, bir yandan şirket özvarlığının korunması öte yandan da ortağın gözetilmesi esasına dayanır. Bilindiği gibi Gelir vergisi %15 ten başlayıp %40'a kadar artan oranlı bir tarifeye göre hesaplanır. Fakat iktidarın sermaye, devletin kapitalizm yanlısı olması sebebiyle asıl vergi kurumlardan, yani çok kazananlardan değil; yoksuldan ve halkın genelinden çıkarılmaktadır.

Kurumlar vergisi oranı sabit olup %20'dir. Kurumlar vergisinin geçici 10. Maddesi ile "Bu Kanunun 32 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan %20 oranı, kurumların 2018, 2019 ve 2020 yılı vergilendirme dönemlerine ait kurum kazançları için %22 olarak uygulanır." düzenlemesi getirilmiştir. Ancak kar dağıtım yapıldığında Kurumlar vergisi matrahından hesaplanan kurumlar vergisi düşüldükten sonra kalan tutar üzerinden ayrıca %15 gelir vergisi tevkifatı yapılır.

Salgın hastalığın ekonomiye getirdiği olumsuzlukların emekçiler ve yoksulların sırtına maliyet edilmesi AKP iktidarının amentüsü olmuştur. Kanuni olarak kurumlar vergisinin yarısının dahi tahsil edilemediği gerçekliğine karşın yapılması gereken gerçekçi bir şekilde çok kazandıran çok vergi alacak şekilde vergi sisteminin yapılandırılmasıdır.

Komisyon görüşmelerinde belirttiğimiz üzere, nasıl ki gelir vergisinde bir kademeli sistem varsa kurumlar vergisinde de bu kademeli sisteme geçmek gerekmektedir. Bunu da yapabilmek için kurumlar vergisi ile gelir vergisi reformuna dair güçlü çalışmalar yapılması gerekmektedir

Madde 14

6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 83. maddesinin dördüncü fıkrasının değiştirilmesi teklif ediliyor. Yatırım hizmetleri ve faaliyetlerinden kaynaklanan her türlü emanet ve alacaklardan, hesap sahibinin yaptığı en son talep, işlem veya yazılı talep tarihinden başlayarak 10 yıl içinde talep ve tahsil edilmeyenlerin, Yatırımcı Tazmin Merkezi'ne (YTM) emaneten devredilmesi düzenlenmektedir. 83/4 maddesinde yapılan değişiklik, daha önce Sermaye Piyasası Kanununun 13 üncü maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak düşünülmüş. Böylece hak sahiplerinin 10 yıllık zaman aşımı süresinden sonraki haklarının kısmen YTM tarafından kullanılacağı hükme bağlanmış. Muhtemelen bu değişiklik, mal edinme ve sahibi olunan malların korunmasına ilişkin Anayasa hükmünden kaynaklanıyor. Dolayısıyla mevcut durumda YTM'ye gelir kaydedilmesi gereken varlıklar sahipleri tarafından talep edilene kadar YTM tarafından korunacaktır.

Madde 15

Türkiye’de tarihsel olarak tarım sektöründeki sorunlar gün geçtikçe artarak devam etmektedir. Bu sorunların başında çiftçi borçları gelmektedir. AKP’nin 19 yıl süresince uyguladığı tarım politikaları çiftçiyi borç batağının içine saptırmıştır. 2021 yılında çiftçi borçları yaklaşık olarak 130 milyar TL’yi geçmiş durumda. Siyasal iktidar, son yıllarda özellikle son bir yıllık pandemi sürecinde bile çiftçinin borçlarından kaynaklanan sorunları çözmek için neredeyse hiçbir şekilde adım atmamaktadır. Halbuki Tarım Kredi Kooperatifleri Birliğinin kredisi dolayısıyla borçlanan ve borcu ödeyemediği için çeşitli süreçlerle karşılaşan çiftçilerin bugüne kadar esas talepleri şöyleydi: İcraların durdurulması; faizlerin silinmesi, borcun 5 yıl olmak kaydıyla, eşit taksitle yapılandırılması. Borç yapılandırılmasının nasıl bir matematik üzerinden hesaplandığını ön görmek mevcut madde üzerinde mümkün değilse de çiftçinin ödeyemeyeceği yüksek bir faiz ödeme şartının düzenlenmesi çiftçiler açısından hiçbir fayda sağlayamayacağı ortadadır. Çünkü mevcut tarım politikaları günün sorunda çiftçiyi borçlandırarak üretimden düşüren politikalarlardır. Zira çiftçilerin mevcut durumda, özellikle girdi maliyetlerinin bu ölçüde yüksek olduğu bir dönemde borçlarını ödemeleri pek mümkün görünmüyor. Çünkü çiftçiler her geçen gün artan üretim maliyetleri ve döviz kurunun yükselmesi karşısında doğrudan kendisine gelir sağlayabilecek üretimi yapamamaktadır. Üretim yapamayan çiftçi ödemek zorunda olduğu borcu yine özel bankalardan aldığı kredilerle ödemektedir.

Bugün binlerce çiftçi özel bankalara olan borcundan dolayı haciz tehlikesi ile karşı karşıyadır. Çünkü çiftçiler yıllardır borçlarının yüksek faizlerini ödeyebildiği için ana parayı ödeyememektedir. Halkların Demokratik Partisi olarak özellikle pandemiyle birlikte önemi daha da belirginleşen tarım konusunda yapılacak her türlü girişimin üretimi desteklemesi gerektiğini ifade etmek istiyoruz. Dolayısıyla mevcut madde ile çiftçi borçlarının ertelenmesi meselesi üretimi desteklemekten uzaktır. Çünkü geçici 3. madde, faizlerin silinmesini değil yeniden yapılandırılmasını öngörüyor, bu haliyle de çiftçilerin borçlarını ödemesi bir süreliğine ertelense de borç katmerlenerek devam edecek görünüyor. Kaldı ki döviz kurlarındaki değişime bağlı olarak maliyetlerin yükselmesi, faizler silinmediği sürece borcun sürekli büyümesine vesile oluyor. Bu açıdan yapılandırmanın gerçek bir yapılandırma olmadığı, bir süreç erteleme, oyalama olduğu açık.

Bu bağlamda mevcut madde “Küçük ölçekli çiftçilerimizin bankalara ve Tarım Kredi Kooperatifine olan borçları ile birlikte icralık çiftçinin borçları kamu borcu olarak devletçe karşılanmalıdır.” şeklinde düzenlenmelidir. Ödeme gücü içinde olan orta ölçekli çiftçi borçları faizsiz olarak yeniden yapılandırılmalıdır.

Ayrıca çiftçilerin bu zor süreçte tarla, traktör, elektrik ve su vb. üretim araçlarına haciz getirilmesinin önü kapatılması amacıyla yeni bir ek madde eklenmelidir. Borcunu ödeyememiş olması sebebiyle banka ve finans kuruluşlarının üreticinin üretim araçlarına el koyması engellenmeli, el koyduğu araçlar üreticiye iade edilmelidir. Çünkü çiftçi üretimden düştüğü zaman hem borçlarını ödeyemez hem de üretim yapamaz. Dolayısıyla çiftçi borçlarından kaynaklanan sorunların çözümü konusunda yetersizlikleri olan mevcut madde çiftçinin borç yükünden kurtulmasını ve üretim yapmasını sağlayacak biçimde yeniden düzenlenmelidir.

Ziraat Bankası bir tarımsal ihtisas bankası olarak kamusal bir perspektifle yeniden yapılandırılmalı veya ya da bir kooperatifler bankası kurulmalıdır. Demokratik Kooperatifler yasası çıkarılmalıdır.